

Састанак земаља ЕСА: Анализа ризика – земље из члана 5, група 1 на путу да испуне коначно искључивање HFC из употребе 2024. године?

ECA meeting:
Risk analysis - are Article 5 group 1 countries
on track to meet the HFC freeze in 2024 ?

Након анализе основних сценарија из члана 5 за групу земаља 1 из региона Европе и Централне Азије (ЕСА), изгледа да већина земаља не може да „аутоматски“ оствари коначно искључење HFC из употребе до 2024. године без усвајања додатних политика и законодавних мера у односу на HFC. Када би земље дозволиле фиксну годишњу стопу пораста HFC од 10%, потрошња HFC у 10 од 11 земаља (91%) би превазишла ниво искључивања HFC из употребе за 2024. годину. Сценарио који подразумева раст од 10% можда чак не би био ни реалан, пошто су у прошлости многе земље постигле стопе знатно изнад 10%. Година 2020. је посебна пошто је пандемија вируса ковид-19 неповољно утицала на националне економије и раст у секторима грејања, хлађења и климатизације.

Слична ситуација генерално може да се примети у групи 1 земаља наведених у члану 5. Од 80 земаља са подацима о потрошњи HFC за 2019. (или 2018) годину заснованој на проценама или извештајима, 47 земаља (59%) по свој прилици неће моћи да постигне потпуно искључивање HFC-а до 2024. године уколико дозволе фиксну годишњу стопу раста HFC од 10%. Уколико би дозволиле стопу раста од само 5%, 15 земаља (19%) би превазишле ниво искључивања. Што се тиче земаља ЕСА, ова цифра се односила на 6 од 11 земаља (55%). Порука је да је потребно да земље усвоје ране политике и законодавне мере у односу на HFC пре искључивања из употребе.

У том контексту, UNEP OzonAction Мрежа за Протокол из Монреаала за Европу и Централну Азију (мрежа ЕСА) је посветила свој недавни он-лајн састанак усвајању раних политика и законодавних мера у односу на HFC како би се испунило искључивање HFC из употребе. Састанку су присуствовали стручњаци Арно Касчл из Европске комисије - Генерални директорат за климатске акције, Барбара Гсчреј из Oekorecherche и Јанусз Козакјевич из Института за индустријску хемију Пољске. Стручњаци су представили низ доступних мера у односу на политике и поделили су сво-

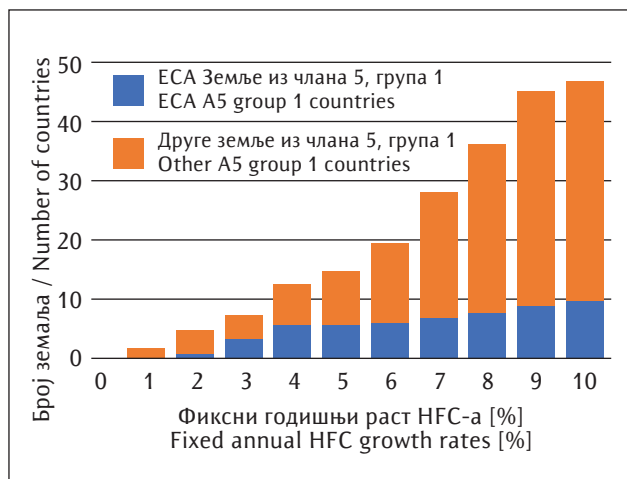
Following an analysis of HFC baseline scenarios for Article 5 group 1 countries in the Europe and Central Asia (ECA) region, it appeared that most countries would not “automatically” meet the HFC freeze in 2024 without putting in place additional HFC policy and legislative measures. If countries allowed a fixed annual HFC growth rate of 10%, the resulting HFC consumptions in 10 out of 11 countries (91%) would exceed the freeze level in 2024. The 10% growth scenario might not even be realistic as several countries witnessed growth rates well above 10% in the past. The year 2020 is a particular year as the Covid-19 pandemic has affected national economies and growth in the heating, refrigeration and air-conditioning sectors.

A similar situation can be observed in Article 5 group 1 countries in general. Out of 80 countries with estimated or reported HFC consumption data for 2019 (or 2018), 47 countries (59%) are not likely to meet the HFC freeze in 2024 if they allowed a fixed annual HFC growth rate of 10%. If they allowed a growth rate of only 5%, 15 countries (19%) would exceed the freeze level. For ECA countries, this figure was 6 out of 11 countries (55%). The message is that countries would need to adopt early HFC policy and legislative measures prior to the freeze.

It is in this context that UNEP OzonAction’s Montreal Protocol Network for Europe and Central Asia (ECA network) dedicated its recent online meeting to the adoption of early HFC policy and legislative measures to meet the HFC freeze. Invited experts included Arno Kaschl of the European Commission’s DG Climate Action, Barbara Gschrey of Oekorecherche and Janusz Kozakiewicz of Poland’s Industrial Chemistry Institute. The experts presented the range of available policy measures and shared their experience from applying such measures in the European Union. The meeting was attended by 45 experts from ECA network and associated CEIT countries as well as bilateral partners, implement-

Број земаља из члана 1, група 1 које потенцијално неће потпуно искључити HFC из употребе до 2024, под претпоставком фиксног годишњег раста HFC-а (80 земаља)

Number of A5 group 1 countries potentially not meeting the HFC freeze in 2024 assuming fixed annual HFC growth rates (out of 80 countries)

ја искуства у односу на примену оваквих мера у Европској унији. Састанку је присуствовало 45 стручњака из мреже ЕСА и повезаних земаља СЕИТ као и билатералних партнера, агенција за спровођење, Европске комисије, Секретаријата за озон и особље мреже OzonAction из земаља азијског Пацифика и западне Азије.

Током почетне фазе стратегије за искључивање HFC из употребе биће важно да се утврди све оно што може лако да се постигне у секторима/применама у којима HFC може да се лако и уз ниске трошкове замени еколошким алтернативама у новој опреми. Забране су лакше за спровођење него у случају постепеног смањивања и изводљиве су у неколико области. Једнократне боце би требало да се забране пошто не могу да се потпуно испразне и пошто омогућавају илегалну трговину. Потребно је размотрити ограничења и забране у односу на увоз нове опреме и производа са високим ефектом глобалног загревања (GWP) и њиховог пласирања на тржиште, као и забране извесних примена.

Истовремено би требало уклонити препреке и обезбедити економске подстицаје за нову енергетски ефикасну опрему која нема неповољан утицај на климу. За постојећу опрему можда су потребни бољи поступци сервисирања и блокирања, укључујући искоришћење, рециклирање и повраћај. Зелене јавне набавке могу да омогуће спровођење нових технологија на локалним тржиштима. Системи квота на основу GWP/тона еквивалентног CO₂ за увоз HFC ће на крају омогућити испуњавање искључивања и треба да буду праћени додатним мерама, нпр. обележавањем опреме и боца за расхладно средство.

Аранжмани у погледу пореза, рабата и надокнада показали су се ефикасним у неколиким земаљама. Важно је утврдити делотворне казне, системе извештавања и лиценцирања, обезбедити квалификовано сервисно особље и одрживи третман по истеку века трајања производа, спроводити превенцију цурења путем обавезних провера цурења, као и забрану проветравања. Што се тиче других аспеката, изузећа се тешко прате и спроводе, прелазне процедуре могу да представљају рупе у закону, дозволе за сваку испоруку пружају већу могућност контроле, док су подизање свести и обука од кључног значаја. Такође је важно пратити спровођење таквих мера путем регистровања увозника/извозника HFC, велетрговаца и корисника опреме и производа са HFC, увести обавезно извештавање и доставити инвентар опреме са HFC.

Као закључак, земље из члана 5, група 1 Протокола из Монреала треба да разраде своје засебне стратегије за постепено искључивање HFC из употребе и да усвајају политике и законодавне мере у односу на HFC – што је раније могуће. То захтева ратификацију Амандмана из Кигалија (уколико то већ није урађено) у виду предуслова за приступ средствима за припрему стратегије и благовремено достављање стратегије ради одобрења ExCom. Надамо се да ће смернице за финансирање припреме и спровођења стратегија за смањивање HFC бити ускоро усвојене упркос органичњима наметнутим пандемијом вируса ковид-19.

ing agencies, European Commission, Ozone Secretariat and OzonAction staff from Asia Pacific and West Asia.

During the initial stage of the HFC phase-down strategy, it will be important to identify “low-hanging fruits” in terms of sectors / applications where HFCs can easily and at low cost be replaced by climate-friendly alternatives in new equipment. Prohibitions are easier to implement than a gradual phase-down and they are feasible in several areas. Disposable cylinders should be banned because they cannot completely be emptied and facilitate illegal trade. Restriction and bans should be considered for imports and placing on the market of new high-GWP equipment and products, as well as use bans for specific applications.

At the same time, barriers should be removed and economic incentives provided for new climate-friendly and energy-efficient equipment. Existing equipment might require better servicing and containment practices including the recovery, recycling and reclaim. Green public procurement can facilitate the deployment of new technologies in local markets. Quota systems based on the GWP / CO₂-equivalent tonnes for HFC imports will ultimately allow meeting the freeze and should be supported by accompanying measures e.g. labeling of refrigerant cylinders and equipment.

Tax, rebate or fee schemes have proven to be efficient in several countries. It is important to establish effective penalties, reporting and licensing systems, to ensure the qualification of service personnel and sustainable end-of-life treatment, to enforce leakage prevention through mandatory leakage checking and a ban on venting. Other aspects include that exemptions are difficult to monitor and enforce, transit procedures may represent loopholes, licenses for each shipment provide better control, awareness raising and training is crucial. It is also important to monitor the implementation of such measures through the registration of HFC importers/exporters, wholesalers and users of HFC equipment / products, the introduction of mandatory reporting requirements and the establishment of an inventory of HFC equipment.

In conclusion, Article 5 group 1 parties to the Montreal Protocol should elaborate their respective HFC phase-down strategies and adopt HFC policy and legislative measures as early as possible. This requires the ratification of the Kigali Amendment (if not yet done) as a pre-condition to access funding for the strategy preparation, and the timely submission of the strategy for ExCom approval. Hopefully the funding guidelines for the preparation and implementation of the HFC phase-down strategies can soon be adopted despite the constraints imposed by the Covid-19 pandemic.

Сертификација сервисера у Републици Србији

Certification of service technicians
in the Republic of Serbia

Обука сервисера из сервисног сектора расхладних и клима уређаја је једна од програмских активности НРМР пројекта. Након успешно завршених обука уследило је полагање испита и издавање првих сертификата. Први испити су одржани у Београду, почетком 2020. године, а након тога и у Нишу и Крагујевцу.

До сада је 310 сервисера положило испит, а Министарство заштите животне средине је издало око 70 сертификата. Издавањем првих сертификата створени су услови за издавање дозвола сервисним радионицама, односно за сертификацију предузећа.

Следећа планирана веома важна активност је инвенторизација опреме на којој ће се радити у оквиру Друге фазе НРМР пројекта.

Training of service technicians in the cooling and air-conditioning service sector is one of programme activities within the HPMP Project. The successfully completed training was followed by exams and issuance of the first certificates. The first exams were held in Belgrade in the beginning of 2020, and then in Niš and Kragujevac. So far, 310 service technicians have passed the exam, while the Ministry of environmental protection has issued about 70 certificates. The issuance of the first certificates created preconditions for issuance of permits to service workshops, i.e. for company certification.

The following planned activity of major importance is composition of an inventory of equipment, which will be implemented in the Second stage of the HPMP Project.

Међународни дан заштите озонског омотача у Србији

International Day of protection of the
ozone layer in Serbia

Као и сваке године, 16. септембра Министарство заштите животне средине обележило је Међународни дан заштите озонског омотача и све нас подсетило на досадашњи рад и постигнуте резултате у борби против оштећења озонског омотача као и на важност да наставимо са спровођењем активности и мера у циљу његове заштите, уз овогодишњи слоган „ОЗОН ЗА ЖИВОТ“.

Ова година је посебно значајна, јер је у целом свету обележено 35 година Бечке конвенције и 35 година заштите озонског омотача.

Министарство заштите животне средине Републике Србије је поводом обележавања Дана заштите озонског омотача снимило видео поруку, која је обједињена у видео поруци Регионалне мреже (ЕЦА мрежа).

У циљу јачања свести о важности озонског омотача и његове заштите, Министарство заштите животне средине ове године је обележило Међународни дан заштите озонског омотача без окупљања, али кроз активности најмлађе популације. У неколико основних школа и вртића организован је ликовни час, на којима су малишани уз помоћ својих

Same as every year, on 16 September the Ministry of environmental protection marked the International Day of protection of the ozone layer and reminded us all of its work and results achieved so far in the fight against ozone layer damaging, as well as of the importance of continued implementation of activities and measures aimed at its protection with this year's slogan: "OZONE FOR LIFE". This year is especially important, as the whole world celebrates the 35th anniversary of the Vienna Convention and the 35th anniversary of protection of ozone layer.

On the occasion of celebration of the Day of protection of the ozone layer in the Republic of Serbia, the Ministry of environmental protection recorded a video message which is incorporated in video message of the Regional network (ECA network).

With the aim to strengthen awareness on the importance of the ozone layer and its protection, the Ministry of environmental protection marked this year's International day of the ozone layer without gatherings, but through activities of the youngest population. In several elementary

Дечији радови на тему заштите озонског омотача
Childrens artwork on ozone layer protection

наставника и васпитача цртали радове на тему заштите озонског омотача, а за ту активност добили су едукативни материјал и прибор за цртање.

Направљени су плакати, рол-ап, свеске, додаци за цртање, мале торбе, балони, дрвени образовни материјал, озон-загонетке, бојанке, оловке, календари за 2021. годину, који су подељени деци из различитих школа.

Министарство је такође посетило децу са посебним потребама из основне школе у граду Ваљево, која су на Међународни дан заштите озонског омотача имала час ликовне културе. Ова школа је и ранијих година Међународни дан заштите озонског омотача прослављала на исти начин, а приликом овогодишње посете представила је своје цртеже из претходних година.

Као захвалност деци и њиховим наставницима што већ низ година обележавају Међународни дан заштите озонског омотача, одлучено је да се од њихових цртежа направи стони и зидни календар за 2021. годину.

schools and kindergartens, an arts class was organized for children who, assisted by their teachers and nursery-school teachers, made drawings on the topic of protection of the ozone layer, having received educational material and painting kit for this activity. The materials included posters, roll-ups, painting tools, small bags, balloons, wooden educational materials, ozone puzzles, colouring books, pens, and calendars for 2021 which were distributed to children from different schools.

The Ministry also visited children with special needs in elementary school in Valjevo who had an arts class on the International day of protection of the ozone layer. In previous years, this school also celebrated the International day of protection of the ozone layer in the same manner; on the occasion of this year's visit, it made a presentation of drawings from previous years. As a token of appreciation of children and their teachers for making the International day of protection of the ozone layer for a range of years, it was decided that their drawings will be used to create table and wall calendars for 2021.

Контакти

Република Србија, Министарство заштите животне средине

Бојана Радески, руководилац Групе за заштиту озонског омотача
Email: Bojana.Radeski@ekologija.gov.rs

UNEP OzonAction, Paris

Halvart Koeppen, координатор ЕСА мреже
Email: halvart.koppen@un.org

Contacts

Ministry of Environmental Protection of Serbia

Ms. Bojana Radeski, Head of Group for Ozone Layer Protection
Email: Bojana.Radeski@ekologija.gov.rs

UNEP OzonAction, Paris

Mr. Halvart Koeppen, Coordinator of ECA Network
Email: halvart.koppen@un.org